

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

Finanțat de Uniunea Europeană. Punctele de vedere și opiniile exprimate aparțin, însă, exclusiv autorului (autorilor) și nu reflectă neapărat punctele de vedere și opiniile Uniunii Europene sau ale Agenției Executive Europene pentru Educație și Cultură (EACEA). Nici Uniunea Europeană și nici EACEA nu pot fi considerate răspunzătoare pentru acestea.

Educație media pentru gândire critică în sistemul de învățământ

T3.3 Raport privind atelierelor de lucru cu elevii

Informații despre proiect

Acronimul proiectului:	MILES
Titlul proiectului:	MILES – MIL and PRE-BUNKING approaches for Critical thinking in the education sector
Apel:	[ERASMUS-EDU-2023-PI-FORWARD] —[ERASMUS-EDU-2023-PI-FORWARD-LOT1]
Numărul proiectului:	101132716
Partener responsabil cu elaborarea proiectului:	BUPNET GmbH, Göttingen, Germania
Data elaborării:	iunie 2026

Rezumat

Proiectul MILES (Media and Information Literacy and PRE-BUNKING Approaches for Critical Thinking in the Education Sector) are ca scop consolidarea capacității tinerilor de a naviga în mod critic în mediul informațional digital din ce în ce mai complex al zilelor noastre. Ca parte a Pachetului de lucru 3, Sarcina 3.3 s-a concentrat pe testarea pilot a produsului „Set de resurse MILES pentru elevi” prin intermediul unor ateliere desfășurate în sălile de clasă din țările partenere. Obiectivul a fost evaluarea gradului de utilizare și a impactului educațional al materialelor didactice nou dezvoltate în contexte școlare autentice.

Activitățile pilot au fost desfășurate cu succes în nouă țări europene, implicând aproximativ 845 de elevi, depășind semnificativ ținta inițială de participare a proiectului, de aproximativ 540 de elevi. Atelierele s-au desfășurat într-o gamă largă de contexte educaționale, inclusiv în școli gimnaziale și licee, în instituții de învățământ profesional și în medii de învățare extracurriculare. Deși partenerii au adaptat activitățile la programele naționale de învățământ și la contextele locale de predare, toate atelierele au urmat un cadru pedagogic comun centrat pe elev, care a promovat participarea activă, colaborarea și reflecția critică.

La nivelul întregului consorțiu, atelierele au abordat în mod consecvent teme-cheie precum dezinformarea și informațiile eronate, verificarea faptelor și a surselor, algoritmii și „bulele de filtrare”, inteligența artificială, mass-media manipulată și cetățenia digitală responsabilă. Structura flexibilă a produsului „Set de resurse MILES pentru elevi” („MILES Student Toolbox”) le-a permis profesorilor să integreze aceste teme în diferite discipline din programa școlară, adaptând în același timp activitățile la nevoile și interesele elevilor lor.

Evaluarea cantitativă a relevat o tendință pozitivă constantă în toate țările participante. Elevii au raportat o încredere sporită în cunoștințele lor privind conceptele de educație media și informațională, o mai mare conștientizare a comportamentului responsabil online și o capacitate îmbunătățită de a identifica strategii adecvate de verificare atunci când se confruntă cu informații potențial înșelătoare. Deși amploarea îmbunătățirii a variat de la o țară la alta, s-au observat evoluții pozitive în cadrul întregului consorțiu.

Aceste constatări au fost susținute de dovezi calitative colectate prin observații în sala de clasă, reflecțiile cadrelor didactice și feedback-ul elevilor. În toate rapoartele naționale, cadrele didactice au descris niveluri ridicate de implicare a elevilor, în special în timpul activităților practice, cum ar fi exercițiile de verificare a faptelor, discuțiile colaborative, simulările și jocurile. Elevii au făcut frecvent legătura între temele atelierelor și propriile lor experiențe digitale, demonstrând o conștientizare sporită cu privire la dezinformare, inteligența artificială, influența algoritmică și comportamentul responsabil online.

Implementarea pilot a evidențiat, de asemenea, mai mulți factori care au contribuit la succesul procesului de învățare. Exemplele autentice extrase din viața digitală de zi cu zi a elevilor, metodele de predare interactive și oportunitățile de discuție și reflecție s-au dovedit a fi deosebit de eficiente în promovarea gândirii critice și a participării active. În același timp, partenerii au subliniat importanța adaptării activităților la diferite grupe de vârstă, a alocării unui timp suficient pentru discuții și a menținerii flexibilității setului de resurse modular.

În ansamblu, proiectul-pilot transnațional confirmă faptul că produsul „Set de resurse MILES pentru elevi” oferă o resursă educațională practică, adaptabilă și captivantă, care poate fi implementată cu succes în diverse contexte educaționale. Atelierele nu numai că au consolidat competențele elevilor în materie de alfabetizare media și informațională, dar au și stabilit o bază solidă pentru activitățile ulterioare de proiectare colaborativă din Sarcina 3.4, în cadrul căreia elevii și-au dezvoltat în continuare cunoștințele prin crearea de jocuri de societate educaționale destinate profesorilor, familiilor și altor adulți.

Pe scurt

- Țări implicate: 9
- Elevi implicați: aproximativ 845
- Contexte educaționale: ciclul gimnazial, ciclul liceal, învățământul profesional și extracurricular
- Teme principale: dezinformare, verificarea faptelor, inteligență artificială, algoritmi, cetățenie digitală
- Rezultat general: Creșterea nivelului de cunoștințe al elevilor în domeniul educației media, a încrederii în sine și a gândirii critice în toate țările partenere.

Cuprins

1. Introducere	5
2. Prezentare generală a atelierelor pentru elevi	7
2.1. Participarea	7
2.2. Modele de desfășurare	7
2.3. Integrarea în disciplinele școlare	8
3. Temele atelierelor și activitățile de învățare	10
4. Rezumatul rezultatelor cantitative	14
4.1. Întrebare pe baza unui scenariu	15
4.2. Prezentare generală a rezultatelor cantitative	15
4.3. Tendințe generale	16
4.4. Considerații metodologice	16
5. Constatări calitative din rapoartele naționale	17
6. Aspecte importante, provocări și lecții învățate din implementare	20
6.1. Aspecte importante	20
6.2. Provocări întâmpinate în timpul implementării	21
6.3. Lecții învățate	21
7. Concluzie	23

1. Introducere

Tinerii de astăzi cresc într-un mediu informațional digital din ce în ce mai complex. Pe lângă accesul fără precedent la informații și oportunitățile de comunicare, aceștia sunt expuși în mod regulat la dezinformare, conținut personalizat algoritmic, imagini și videoclipuri manipulate, precum și la conținut media generat de inteligența artificială. Dezvoltarea competențelor necesare pentru evaluarea critică a informațiilor digitale, verificarea surselor și luarea unor decizii în cunoștință de cauză a devenit, prin urmare, un obiectiv esențial al sistemelor de învățământ din întreaga Europă.

Proiectul MILES (Media and Information Literacy and Pre-bunking Approaches for Critical Thinking) abordează această provocare prin sprijinirea cadrelor didactice și a elevilor în dobândirea cunoștințelor, dezvoltarea abilităților și atitudinilor necesare pentru o participare responsabilă în societatea digitală actuală. În acest cadru, Pachetul de lucru 3 (WP3) se concentrează pe transferul conceptelor și resurselor educaționale dezvoltate pe parcursul proiectului în practica autentică din sala de clasă.

Sarcina 3.3 reprezintă faza centrală de pilotare a WP3. După finalizarea programului de dezvoltare profesională continuă pentru profesori și dezvoltarea produsului „Set de resurse MILES pentru elevi”, profesorii participanți au organizat ateliere în sala de clasă folosind materialele de învățare nou dezvoltate. Aceste ateliere au oferit o oportunitate nu numai de a testa gradul de utilizare și calitatea setului de resurse, ci și de a evalua impactul acestuia asupra competențelor elevilor în materie de educație media, gândire critică și cetățenie digitală.

Atelierele au avut ca scop consolidarea capacității elevilor de a:

- evalua critic informațiile digitale și conținutul online;
- recunoaște dezinformarea și tehnicile comune de manipulare;
- verifica credibilitatea informațiilor și a surselor digitale;
- înțelege influența algoritmilor, a „bulelor de filtrare” și a conținutului media generat de inteligența artificială;
- lua decizii informate și responsabile atunci când utilizează tehnologiile digitale;
- comunica argumente bazate pe dovezi și de a influența pozitiv pe ceilalți printr-un comportament online responsabil.

Produsul „Set de resurse MILES pentru elevi” a fost conceput în mod intenționat ca o colecție flexibilă de activități gata de utilizat în sala de clasă, care pot fi integrate în diferite discipline școlare și contexte educaționale. În loc să ofere lecții izolate despre educația media, setul de

resurse le permite profesorilor să integreze gândirea critică și cetățenia digitală în programele școlare existente prin activități interactive, centrate pe elev, legate de experiențele digitale cotidiene ale elevilor.

Activitățile de învățare din produsul „Set de resurse pentru elevi” sunt structurate în jurul abordării pedagogice MILES O-P-I-R (Observă – Participă – Investighează – Reflectează). Acest cadru îi încurajează pe elevi să observe și să pună sub semnul întrebării conținutul digital, să participe activ la activități de învățare colaborativă, să investigheze informațiile folosind strategii critice de verificare și, în final, să reflecteze asupra propriului comportament digital și asupra procesului de luare a deciziilor. În loc să promoveze dobândirea pasivă a cunoștințelor, abordarea susține dezvoltarea gândirii critice prin cercetare activă, discuții și aplicarea în situații reale.

Conform planului de proiect, fiecare țară parteneră urma să implice un număr minim de aproximativ 60 de elevi, ceea ce ar fi dus la o participare minimă estimată de aproximativ 540 de elevi la nivelul consorțiului. Implementarea efectivă a depășit considerabil acest obiectiv, aproximativ 845 de elevi participând la atelierele-pilot din nouă țări europene.

Prezentul raport oferă o imagine de ansamblu, transnațională, asupra acestor activități pilot. Acesta sintetizează abordările de implementare adoptate de consorțiu, rezumă rezultatele evaluării cantitative și calitative, identifică tendințele comune la nivelul țărilor și evidențiază lecțiile învățate pentru dezvoltarea ulterioară și sustenabilitatea abordării educaționale MILES.

2. Prezentare generală a atelierelor pentru elevi

2.1. Participarea

Atelierele pentru elevi au fost implementate cu succes în nouă țări partenere: Belgia, Italia, Polonia, Germania, Austria, Portugalia, Grecia, România și Cipru. Împreună, partenerii au implicat aproximativ 845 de elevi din învățământul secundar inferior și superior, depășind semnificativ obiectivul minim de participare stabilit în propunerea de proiect.

Atelierele s-au desfășurat într-o mare varietate de medii educaționale, inclusiv licee teoretice și tehnologice, școli profesionale, școli generale și medii de învățare extracurriculare. Vârsta elevilor participanți a variat între aproximativ 11 și 19 ani, ceea ce a permis consorțiului să testeze produsul „Set de resurse MILES pentru elevi” în diverse contexte educaționale și la diferite niveluri de experiență digitală anterioară.

Implicarea elevilor

Țara	Elevi	Grup de vârstă	Context educațional
Belgia	77	Învățământ secundar	Atheneum Antwerpen
Italia	54	15–18	Învățământ secundar superior
Polonia	58	15–18+	Învățământ secundar profesional
Germania	~250	Clasele a 5-a și a 7-a	Școli generale și grupuri extracurriculare
Austria	65	12–19	Școli secundare și colegii pentru tineri
Portugalia	59	11–15	Ciclu gimnazial
Grecia	148	Învățământul secundar	Două școli participante
România	74	15–18+	Liceu tehnologic și liceu teoretic
Cipru	60	13+	Școli secundare

În ansamblu, rapoartele naționale ilustrează faptul că atelierele MILES au fost implementate cu succes într-o gamă largă de medii educaționale. În ciuda diferențelor dintre structurile școlare, programele de învățământ și grupurile de elevi, toți partenerii au reușit să integreze setul de resurse pentru elevi în practica autentică din sala de clasă, menținând în același timp obiectivele pedagogice comune ale proiectului.

2.2. Modele de desfășurare

Deși toți partenerii au lucrat cu același cadru pedagogic și cu același „Set de resurse MILES pentru elevi” („Student Toolbox”), rapoartele naționale descriu diferite modele de implementare care reflectă structurile școlare locale, orarele și condițiile organizaționale. Rapoartele naționale descriu trei abordări principale privind organizarea atelierelor.

Integrarea modulară în programa școlară

Mai mulți parteneri au integrat setul de resurse în disciplinele școlare existente prin sesiuni mai scurte, distribuite pe parcursul mai multor ore de curs. Acest model s-a dovedit a fi deosebit de potrivit pentru integrarea educației media în predarea obișnuită din clasă, fără a fi necesare zile dedicate proiectului. Activitățile au fost încorporate cu succes în discipline precum matematica, chimia, informatica, educația civică, istoria, literatura și limba engleză, demonstrând caracterul interdisciplinar al abordării MILES.

Modelul atelierului intensiv

Mai mulți parteneri au organizat atelierul ca evenimente de învățare intensivă, permițând elevilor să abordeze mai multe teme legate de educația media în cadrul uneia sau mai multor sesiuni prelungite. Această abordare a oferit timp suficient pentru discuții, activități colaborative și reflecție, permițând totodată elevilor să se implice în activități practice creative.

Învățare interactivă și centrată pe elev

În toate țările, atelierul au pus un accent puternic pe participarea activă. Rapoartele partenerilor descriu o mare varietate de metode centrate pe elev, inclusiv discuții, rezolvarea colaborativă a problemelor, simulări, jocuri de rol, jocuri, chestionare, activități de verificare a faptelor și activități practice creative.

Mai mulți parteneri au completat setul de resurse cu instrumente digitale precum Kahoot, în timp ce alții au dezvoltat activități locale pentru a ilustra concepte specifice. De exemplu, Cipru a folosit o activitate de tip „telefonul fără fir” pentru a demonstra modul în care informația se modifică pe măsură ce este transmisă, iar România a folosit căutări online în timp real pentru a ilustra modul în care algoritmi personalizează rezultatele căutării și contribuie la formarea „bulelor de filtrare”.

În cadrul consorțiului, profesorii au adaptat activitățile la propriile contexte educaționale, respectând în același timp obiectivele pedagogice comune ale proiectului MILES.

2.3. Integrarea în disciplinele școlare

Unul dintre punctele forte evidențiate în rapoartele naționale este caracterul interdisciplinar al produsului „Set de resurse MILES pentru elevi”. În loc să se limiteze la o singură disciplină, activitățile au fost integrate cu succes într-o gamă largă de domenii curriculare.

Activitățile de educație media au fost încorporate în discipline legate de STEM, precum matematica, chimia, informatica și educația tehnică, unde elevii au analizat informații digitale,

au discutat despre algoritmi și au evaluat surse online. În același timp, atelierele au fost integrate în disciplinele de științe umaniste și limbi străine, inclusiv istorie, literatură, educație civică și limba engleză, unde au susținut discuții despre comunicare, participare democratică, limbaj persuasiv și cetățenie responsabilă.

Mai mulți parteneri au introdus, de asemenea, elemente de învățare creativă. Germania a extins atelierele prin realizarea de podcasturi, permițând elevilor să-și comunice rezultatele învățării către un public mai larg. Alți parteneri au încurajat învățarea colaborativă bazată pe jocuri, dezbateri sau povestirea creativă, ilustrând modul în care educația media poate fi abordată prin diverse abordări pedagogice.

Varietatea disciplinelor reprezentate în cadrul consorțiului demonstrează că educația media și informațională nu se limitează la un singur domeniu curricular, ci constituie o competență transversală care poate fi abordată în mod semnificativ în cadrul diferitelor discipline.

Deși modelele de implementare și integrarea curriculară au variat de la o țară parteneră la alta, atelierele s-au concentrat pe aceleași teme de educație media, cu o constanță remarcabilă

Capitolul următor oferă o privire de ansamblu asupra acestor teme comune și ilustrează modul în care acestea au fost transpuse în activități practice de învățare în diferite contexte educaționale.

3. Temele atelierelor și activitățile de învățare

Deși atelierelor au fost adaptate la programele școlare naționale, la grupele de vârstă și la contextele educaționale locale, rapoartele naționale relevă un grad ridicat de coerență în ceea ce privește temele centrale abordate. Toți partenerii au lucrat cu activități din cadrul publicației „Set de resurse MILES pentru elevi” („MILES Student Toolbox”), selectând și combinând exerciții individuale în funcție de nevoile elevilor lor, respectând în același timp cadrul pedagogic comun dezvoltat în cadrul Pachetului de lucru 3.

La nivelul consorțiului, rapoartele naționale arată că atelierelor au abordat în mod consecvent următoarele teme-cheie:

Înțelegerea dezinformării

Punctul de plecare al majorității atelierelor a fost distincția dintre dezinformare, informare eronată și știri false. Elevii au explorat motivele pentru care se răspândesc informațiile false, modul în care sunt create și ce motivații pot sta la baza diseminării lor. Prin discuții și exemple din viața reală, elevii au reflectat asupra impactului informațiilor înșelătoare asupra indivizilor și societății și au analizat propriul rol ca consumatori și distribuitori responsabili de conținut digital.

Părerile elevilor

„Am învățat că faptul că ceva are multe aprecieri nu înseamnă neapărat că este adevărat.” – Elev, Germania

„Ceea ce m-a impresionat cel mai mult este limbajul ascuns folosit pe rețelele sociale.” – Elev, Grecia

Verificarea faptelor și a surselor

O componentă centrală a atelierelor s-a axat pe dezvoltarea capacității elevilor de a evalua credibilitatea informațiilor online. Elevii au învățat strategii practice de verificare, cum ar fi verificarea sursei originale a informațiilor, compararea informațiilor din mai multe surse, identificarea site-urilor de încredere, recunoașterea semnalelor de avertizare ale conținutului nesigur și utilizarea tehnicilor de verificare a faptelor înainte de a distribui informații online. Multe ateliere au inclus exerciții practice în care elevii au analizat postări autentice de pe internet, au comparat diferite surse de știri sau au lucrat în colaborare pentru a verifica acuratețea informațiilor digitale. Aceste activități i-au încurajat pe elevi să treacă dincolo de primele impresii și să dezvolte o abordare mai sistematică în evaluarea conținutului online.

Părerile elevilor

„Verificarea faptelor mi-a dat senzația că sunt detectiv. A fost distractiv să aflu ce era de fapt adevărat.” — Elev, Belgia

„Am învățat că chiar și afirmațiile științifice trebuie verificate cu atenție.” — Elev, Polonia

Algoritmi, bule de filtrare și amprente digitale

Un alt subiect recurent în cadrul consorțiului a fost influența algoritmilor asupra informațiilor pe care oamenii le primesc online. Elevii au explorat modul în care motoarele de căutare și platformele de socializare personalizează conținutul pe baza comportamentului online anterior și au discutat conceptele de „bule de filtrare” și „camere ecou”.

Mai mulți parteneri au folosit demonstrații practice și simulări pentru a ilustra personalizarea algoritmică. Elevii au reflectat asupra propriilor amprente digitale, au analizat modul în care activitățile lor online influențează recomandările viitoare și au discutat strategii pentru diversificarea surselor de informații și evitarea mediilor informaționale unilaterale.

Inteligența artificială și mass-media manipulată

Dezvoltarea rapidă a inteligenței artificiale a fost abordată în numeroase ateliere prin activități axate pe imagini generate de IA, videoclipuri manipulate și deepfake-uri. Elevii au analizat exemple autentice, au discutat oportunitățile și riscurile asociate tehnologiilor de IA și au explorat metode de identificare a conținutului digital manipulat.

Acest subiect a stârnit un interes deosebit de mare în rândul elevilor, mulți dintre ei recunoscând similitudini cu conținutul pe care îl întâlnesc în mod regulat pe platformele de socializare.

Părerile unui student

„Nu știam că imaginile și videoclipurile pot fi create atât de realist cu ajutorul IA. Acum o să mă uit de două ori înainte să cred ce văd online.” — Elev la colegiu, Austria

Manipularea emoțională și clickbait-ul

Mai multe activități au analizat modul în care limbajul emoțional, titlurile senzaționale și designul vizual sunt folosite pentru a atrage atenția online. Elevii au analizat exemple de clickbait, au discutat rolul emoțiilor în comunicarea digitală și s-au exersat în rescrierea titlurilor exagerate în versiuni mai neutre și bazate pe fapte.

Aceste activități i-au ajutat pe elevi să recunoască tehnicile de persuasiune utilizate frecvent pe rețelele sociale și i-au încurajat să adopte un comportament online mai reflexiv.

Comportament online responsabil și cetățenie digitală

Pe parcursul atelierelor, elevii au discutat despre propriile responsabilități în calitate de cetățeni digitali. Printre subiectele abordate s-au numărat comunicarea online, comportamentul respectuos, setările de confidențialitate, securitatea parolilor, partajarea responsabilă a informațiilor și strategiile de a răspunde constructiv la dezinformarea întâlnită online.

În loc să se concentreze exclusiv pe riscuri, atelierelor i-au încurajat pe elevi să se considere contribuabili activi la un mediu informațional digital sănătos.

Activități creative de învățare

Rapoartele naționale evidențiază o gamă largă de activități de învățare creative și colaborative care au completat produsul „Set de resurse MILES pentru elevi”. Elevii au participat la dezbateri, simulări, activități de joc de rol, chestionare, discuții de grup și sarcini de rezolvare a problemelor care au încurajat participarea activă și învățarea între colegi.

Mai mulți parteneri au extins atelierelor prin activități dezvoltate la nivel local. Germania a organizat un grup de învățare extracurricular în cadrul căruia elevii au realizat propriul podcast despre știri false și dezinformare, aplicând cunoștințele dobândite în timpul atelierelor pentru a crea conținut media destinat altora. Cipru a folosit o activitate de tip „telefonul fără fir” pentru a demonstra modul în care informația se modifică pe măsură ce este transmisă de la o persoană la alta, în timp ce România a ilustrat personalizarea algoritmică prin demonstrații live de căutare online.

Aceste exemple ilustrează flexibilitatea setului de resurse MILES pentru elevi și demonstrează modul în care partenerii au adaptat cu succes activitățile la propriile contexte educaționale, menținând în același timp obiectivele comune de învățare ale proiectului.

Rezumat

În ansamblu, rapoartele naționale demonstrează că produsul „Set de resurse MILES pentru elevi” oferă o colecție cuprinzătoare și adaptabilă de activități de învățare care acoperă cele mai relevante aspecte ale educației media și informaționale. Deși partenerii individuali au selectat combinații diferite de activități, atelierelor au promovat în mod consecvent gândirea critică, participarea activă și reflecția asupra propriilor experiențe digitale ale elevilor. Varietatea abordărilor descrise în cadrul consorțiului ilustrează în continuare faptul că setul de resurse poate fi implementat cu succes cu diferite grupe de vârstă, în cadrul diferitelor discipline școlare și în diverse medii educaționale.

Coerența tematică descrisă mai sus se reflectă în rezultatele evaluării, prezentate în capitolul următor. Utilizând un cadru comun de evaluare, consorțiul a evaluat impactul atelierelor

asupra cunoștințelor, încrederii și comportamentelor elevilor legate de educația media, ținând seama în același timp de diversitatea contextelor educaționale.

4. Rezumatul rezultatelor cantitative

Pentru a evalua impactul atelierelor destinate elevilor, toți partenerii au utilizat un chestionar comun, completat înainte și după atelier, elaborat în cadrul proiectului MILES. Chestionarul a măsurat cunoștințele autoevaluate ale elevilor cu privire la conceptele de educație media și informațională, încrederea lor în aplicarea unor comportamente responsabile online și capacitatea lor de a identifica răspunsuri adecvate în scenarii practice de dezinformare.

Deși condițiile de implementare au diferit de la o țară la alta, utilizarea unui cadru comun de evaluare a permis consorțiului să identifice tendințele generale, respectând în același timp diferențele naționale în ceea ce privește mediile educaționale și grupurile de participanți.

În toate țările participante, rapoartele partenerilor indică evoluții pozitive în ceea ce privește cunoștințele autoevaluate de elevi în urma participării la ateliere. Scorurile medii privind cunoștințele au crescut în fiecare proiect-pilot național, ceea ce sugerează că activitățile din cadrul atelierelor i-au ajutat cu succes pe elevi să înțeleagă concepte-cheie precum dezinformarea, verificarea faptelor, „bulele de filtrare”, algoritmii, amprente digitale și conținutul generat de inteligența artificială.

Cele mai mari creșteri au fost raportate de partenerii care au lucrat cu elevi care aveau cunoștințe anterioare relativ limitate privind conceptele de educație media, în timp ce țările care au raportat scoruri inițiale mai ridicate au observat, în general, îmbunătățiri mai moderate. Aceste variații ale progreselor învățării par să fie legate în primul rând de nivelurile inițiale de educație media ale elevilor, mai degrabă decât de diferențele dintre contextele educaționale sau formatele atelierelor. Țările care au raportat scoruri de referință comparativ mai scăzute au observat, în general, îmbunătățiri mai semnificative, în timp ce grupurile cu niveluri inițiale mai ridicate au avut tendința de a înregistra progrese mai moderate. Acest model sugerează că produsul „Set de resurse MILES pentru elevi” este suficient de flexibil pentru a sprijini învățarea în diverse contexte educaționale, fiind în același timp deosebit de eficient în consolidarea competențelor fundamentale de educație media.

În ansamblu, rezultatele raportate de parteneri indică evoluții pozitive în ceea ce privește încrederea în sine și competențele de alfabetizare media declarate de elevi.

Comportament și competențe practice

Atelierele au avut, de asemenea, ca scop consolidarea încrederii elevilor în utilizarea competențelor de educație media în situații cotidiene online. Rapoartele partenerilor indică în mod constant îmbunătățiri în ceea ce privește comportamentul și încrederea autoevaluate de elevi după finalizarea atelierelor.

Elevii au declarat că se simt mai încrezători în:

- verificarea credibilității informațiilor online înainte de a le distribui;
- compararea informațiilor din surse diferite;
- recunoașterea conținutului manipulator;
- punerea sub semnul întrebării a titlurilor senzaționale;
- identificarea site-urilor web de încredere;
- realizarea reflecției asupra influenței algoritmilor și a conținutului personalizat.

Aceste constatări sugerează că atelierele au favorizat nu numai înțelegerea conceptuală, ci și aplicarea practică a competențelor de educație media.

4.1. Întrebare pe baza unui scenariu

O componentă importantă a instrumentului comun de evaluare a fost o întrebare bazată pe un scenariu, care le cerea elevilor să identifice cei mai potriviți primi pași atunci când se confruntă cu informații online potențial înșelătoare.

Toate rapoartele partenerilor descriu îmbunătățiri în răspunsurile elevilor în urma atelierelor. Deși amploarea îmbunătățirii a variat de la o țară la alta, tendința generală indică faptul că elevii au devenit mai înclinați să aleagă strategii adecvate de verificare înainte de a accepta sau de a distribui informații.

În mai multe țări, proporția elevilor care au selectat ambele etape corecte de verificare a crescut substanțial după participarea la ateliere, indicând o mai mare conștientizare a practicilor responsabile de verificare a informațiilor.

4.2. Prezentare generală a rezultatelor cantitative

Țară	Cunoștințe (înainte → după)	Comportament (înainte → după)	Scenariu (înainte → după)
Belgia	3,8 → 4,0	3,5 → 3,8	2,5% → 9%
Italia	3,45 → 4,38	3,50 → 4,31	45 % → 70 %
Polonia	3,0 → 4,5	3,0 → 4,5	3,4% → 36,2%
Germania	3,3 → 4,0	3,1 → 4,1	65 % → 85 %
Austria	3,18 → 3,67	2,60 → 3,43	4,6 % → 12,3 %
Portugalia	3,78 → 4,24	3,37 → 3,87	18,6% → 19%*
Grecia (Kastoria)	3,97 → 4,26	3,27 → 4,13	35% → 55%
Grecia (Veroia)	3,5 → 4,0	3,0 → 3,5	36% → 56%
România	4,14 → 4,50	3,86 → 4,30	10,8% → 24,3%
Cipru	3,93 → 4,43	3,71 → 4,25	32,6% → 41,9%

*În Portugalia, deși procentul elevilor care au selectat ambele răspunsuri corecte a rămas în mare parte neschimbat, raportul național evidențiază o tendință clară de a acorda prioritate surselor de informații oficiale și de încredere înainte de a distribui conținut online, ceea ce indică o schimbare pozitivă în procesele de raționament ale elevilor.

4.3. Tendințe generale

În ansamblu, rezultatele cantitative raportate de parteneri sugerează o tendință pozitivă constantă la nivelul întregului consorțiu. Toate țările au raportat îmbunătățiri în ceea ce privește cunoștințele și încrederea elevilor, în timp ce întrebarea bazată pe scenariu indică faptul că elevii au devenit mai dispuși să aplice strategii adecvate de verificare după participarea la ateliere.

Deși amploarea schimbării a variat de la o țară la alta, reflectând diferențele dintre grupele de vârstă, formatele atelierelor și experiența anterioară a elevilor, rezultatele generale sugerează că produsul „*Set de resurse MILES pentru elevi*” poate contribui la consolidarea competențelor media și informaționale într-o gamă largă de contexte educaționale. Rezultatele cantitative sunt completate de observațiile calitative ale profesorilor și facilitatorilor, prezentate în capitolul următor, care oferă perspective suplimentare asupra implicării elevilor, a proceselor de învățare și a activității din clasă.

Deși rezultatele cantitative demonstrează îmbunătățiri măsurabile în ceea ce privește cunoștințele, încrederea și capacitatea de luare a deciziilor percepute de elevi, acestea nu surprind pe deplin modul în care aceste schimbări au fost trăite în sala de clasă. Rezultatele calitative prezentate în capitolul următor oferă, prin urmare, informații suplimentare valoroase cu privire la implicarea elevilor, observațiile profesorilor și procesele de învățare care au stat la baza rezultatelor raportate.

4.4. Considerații metodologice

Deși cadrul comun de evaluare a permis comparații semnificative între țările partenere, la interpretarea rezultatelor trebuie luate în considerare câteva aspecte metodologice. Rezultatele cantitative se bazează pe autoevaluările elevilor și, prin urmare, reflectă dezvoltarea competențelor așa cum este percepută de aceștia, mai degrabă decât măsurată obiectiv. În plus, diferențele dintre sistemele educaționale, durata atelierelor, vârsta participanților, compoziția clasei și stilurile culturale de reacție ar fi putut influența amploarea schimbărilor raportate. Cu toate acestea, consecvența tendințelor pozitive în toate țările participante, împreună cu dovezile calitative prezentate în capitolul următor, susțin puternic valoarea educațională a produsului „*Set de resurse MILES pentru elevi*”.

5. Constatări calitative din rapoartele naționale

Pe lângă rezultatele cantitative, toate organizațiile partenere au colectat feedback calitativ prin observații în sala de clasă, discuții cu elevii, reflecțiile profesorilor și, în mai multe țări, comentarii scrise din partea participanților. Deși metodele de colectare a feedback-ului au variat, rapoartele naționale relevă câteva teme comune privind implementarea activităților din cadrul setului de resurse și experiențele elevilor în timpul atelierelor.

Implicarea și participarea elevilor

Rapoartele partenerilor indică în mod constant un nivel ridicat de implicare a elevilor în timpul atelierelor. Elevii au participat activ la discuții, au adus exemple din propriile experiențe online și au manifestat un interes deosebit pentru activitățile legate de rețelele sociale, dezinformarea și inteligența artificială.

Mai multe rapoarte au menționat că activitățile colaborative, precum discuțiile de grup, testele, exercițiile de verificare a faptelor, jocurile de rol și jocurile educaționale, au încurajat participarea unui spectru larg de elevi. În unele cazuri, profesorii au observat că elevii care erau de obicei mai puțin activi în clasă au devenit mai implicați atunci când au analizat conținut online autentic sau au lucrat împreună pentru a rezolva sarcini practice.

Părerea profesorilor

„Elevii au rămas implicați pe tot parcursul atelierului, deoarece au recunoscut exemplele din propria lor viață online.” – Profesor, Cipru

Relevanța pentru viața digitală de zi cu zi a elevilor

O constatare recurentă în rapoartele partenerilor a fost faptul că elevii au făcut cu ușurință legătura între temele atelierului și propria lor utilizare cotidiană a mediilor digitale. Discuțiile au depășit adesea activitățile pregătite, pe măsură ce elevii împărtășeau experiențe personale legate de rețelele sociale, zvonurile online, imaginile manipulate, conținutul generat de IA și informațiile înșelătoare întâlnite online.

Mai mulți parteneri au raportat că această legătură strânsă între activitățile de învățare și propriile experiențe ale elevilor a contribuit la sporirea semnificației educației media și informaționale și i-a încurajat pe elevi să reflecteze asupra propriului comportament online.

Învățarea prin activități practice și interactive

Rapoartele subliniază în mod constant valoarea metodelor practice, centrate pe elev. Elevii au analizat postări online, au verificat informații, au comparat surse, au identificat „clickbait”, au discutat despre imagini generate de IA și au reflectat asupra influenței algoritmilor și a

amprentelor digitale. În loc să se concentreze exclusiv pe explicații teoretice, atelierelor i-au încurajat pe elevi să aplice strategii de gândire critică în situații realiste.

Mulți parteneri au raportat, de asemenea, experiențe pozitive cu metode interactive, precum chestionare, simulări, dezbateri, jocuri de rol și activități de grup colaborative. În mai multe țări, profesorii au completat produsul „Set de resurse MILES pentru elevi” cu activități dezvoltate la nivel local, care reflectau interesele elevilor lor și contextul educațional.

Reflecțiile profesorilor

În general, profesorii au exprimat opinii pozitive atât cu privire la relevanța temelor atelierelor, cât și la ușurința de utilizare a produsului „Set de resurse MILES pentru elevi”. Mai multe rapoarte au subliniat faptul că materialele abordau probleme cu care elevii se confruntă în mod regulat, dar care sunt rareori explorate în mod sistematic în cadrul predării zilnice din clasă.

Profesorii au apreciat, de asemenea, flexibilitatea setului de resurse, menționând că activitățile pot fi adaptate la diferite grupe de vârstă, discipline și formate de lecție. Materialele gata de utilizare, exemplele practice și exercițiile interactive au fost identificate ca factori importanți care susțin implementarea cu succes.

Unii profesori au observat că, deși mulți elevi erau utilizatori încrezători ai tehnologiilor digitale, adesea le lipseau strategii structurate pentru evaluarea critică a informațiilor online. Prin urmare, atelierelor au contribuit la consolidarea capacității elevilor de a pune la îndoială informațiile, de a verifica sursele și de a reflecta asupra comportamentului lor online.

Părerea profesorilor

„Am fost uimit de rapiditatea cu care elevii au reușit să descifreze subtextele.” – Profesor, România

Reflecțiile elevilor

În general, elevii au descris atelierelor ca fiind interesante, relevante și diferite de lecțiile tradiționale. În mai multe rapoarte naționale, elevii au indicat că au devenit mai conștienți de modul în care se răspândește dezinformarea, de modul în care algoritmi influențează informațiile pe care le primesc și de modul în care inteligența artificială poate fi utilizată pentru a manipula conținutul digital.

Mulți elevi au declarat că intenționează să verifice informațiile mai atent înainte de a le distribui și să acorde o atenție sporită credibilității surselor online. Activitățile practice și oportunitățile de discuție au fost menționate frecvent ca experiențe de învățare deosebit de valoroase.

Punctul de vedere al elevilor

„Acum înțeleg de ce pe feed-ul meu de pe rețelele sociale îmi apar mereu aceleași tipuri de postări.” –Elev, România

Exemple de adaptare la contextul local

Deși toți partenerii au implementat setul comun de resurse MILES pentru elevi, rapoartele naționale demonstrează o flexibilitate considerabilă în adaptarea activităților la contextele locale.

Germania, pe lângă atelierelor din sala de clasă, a organizat și un grup extracurricular de educație media în cadrul căruia elevii au realizat un podcast despre știrile false și dezinformare. Cipru a introdus o activitate de tip „telefonul fără fir” pentru a demonstra modul în care informația se modifică pe măsură ce este transmisă de la o persoană la alta. România a utilizat căutări online în timp real pentru a ilustra personalizarea algoritmică și a prezentat strategii de verificare a faptelor prin verificarea informațiilor împreună cu elevii. Alți parteneri au integrat activitățile în predarea existentă în clasă, în cadrul unei game variate de discipline din programa școlară, sau le-au completat cu teste, dezbateri și activități de învățare colaborativă.

Aceste exemple demonstrează că produsul „Set de resurse MILES pentru elevi” a oferit un cadru pedagogic comun, permițând în același timp profesorilor suficientă flexibilitate pentru a adapta activitățile de învățare la propriile contexte educaționale.

Rezumat

În ansamblu, constatările calitative completează rezultatele cantitative, ilustrând modul în care atelierelor au fost percepute în practică. În rapoartele partenerilor, elevii au fost descriși ca fiind extrem de implicați, în special atunci când activitățile reflectau propriile lor experiențe digitale și încurajau participarea activă. Profesorii au apreciat atât relevanța, cât și flexibilitatea produsului „Set de resurse MILES pentru elevi” și au raportat că atelierelor i-au ajutat pe elevi să dezvolte o abordare mai critică și mai reflexivă în evaluarea informațiilor online.

Constatările prezentate mai sus nu numai că ilustrează modul în care atelierelor au fost percepute de elevi și profesori, ci oferă și o bază pentru reflecția asupra implementării lor practice. Prin urmare, capitolul următor examinează principalele aspecte importante, provocările și lecțiile învățate care au reieșit la nivelul consorțiului.

6. Aspecte importante, provocări și lecții învățate din implementare

Rapoartele naționale demonstrează că produsul „Set de resurse MILES pentru elevi” poate fi implementat cu succes într-o mare varietate de contexte educaționale. Deși țările participante au prezentat diferențe în ceea ce privește sistemele școlare, programele de învățământ, grupele de vârstă și formatele atelierelor, au reieșit câteva experiențe comune în cadrul consorțiului. Acestea se referă nu numai la implementarea cu succes, ci și la provocările practice și recomandările pentru utilizarea viitoare.

6.1. Aspecte importante

Relevanță puternică pentru viața de zi cu zi a elevilor

Unul dintre punctele forte ale atelierelor, menționat cel mai frecvent, a fost legătura strânsă a acestora cu experiențele digitale cotidiene ale elevilor. Subiecte precum știrile false, rețelele sociale, inteligența artificială, creatorii de conținut în mediul online, imaginile manipulate și algoritmii au reflectat situații cu care elevii se confruntă în mod regulat în afara școlii. Profesorii au raportat că această relevanță a stimulat discuții animate și i-a încurajat pe elevi să contribuie cu propriile experiențe și exemple.

Mai mulți parteneri au observat că elevii au continuat discuțiile dincolo de activitățile planificate, demonstrând atât curiozitate, cât și dorința de a reflecta critic asupra propriului comportament online.

Învățarea activă și colaborativă

Rapoartele consorțiului demonstrează că metodele de învățare interactive au fost identificate ca un factor important de succes. Exercițiile de verificare a faptelor, dezbaterile, simulările, jocurile educaționale, testele, jocurile de rol și munca colaborativă în grup i-au încurajat pe elevi să analizeze informațiile în mod activ, în loc să primească pur și simplu informații teoretice.

Mulți profesori au raportat că activitățile practice le-au permis elevilor să-și dezvolte abilitățile de gândire critică prin experiență și discuții. Mai mulți parteneri au subliniat, de asemenea, că sarcinile colaborative au promovat comunicarea, învățarea între colegi și rezolvarea în comun a problemelor.

Flexibilitatea setului de resurse pentru elevi

Un alt punct forte subliniat în mod repetat de parteneri a fost flexibilitatea produsului „Set de resurse MILES pentru elevi”. Profesorii au adaptat cu succes activitățile la diferite grupe de vârstă, discipline școlare și formate de lecție, menținând în același timp obiectivele comune de învățare.

Rapoartele demonstrează că setul de resurse a fost implementat în învățământul secundar inferior și superior, în școlile profesionale și în mediile de învățare extracurriculare. Activitățile au fost integrate în discipline precum informatică, matematică, chimie, educație civică, limbi străine, literatură și istorie, ilustrând faptul că alfabetizarea media și informațională poate fi abordată ca o competență transdisciplinară.

6.2. Provocări întâmpinate în timpul implementării

Adaptarea activităților la diferite grupuri de elevi

Mai mulți parteneri au raportat că atelierelor au trebuit adaptate la vârsta, cunoștințele anterioare și nevoile de învățare ale diferitelor grupuri de elevi. În timp ce elevii mai mari au fost, în general, capabili să abordeze concepte abstracte precum personalizarea algoritmică, pre-bunking-ul sau conținutul generat de IA, elevii mai tineri au beneficiat de explicații suplimentare, exemple vizuale și terminologie simplificată.

Prin urmare, profesorii au ajustat atât ritmul atelierelor, cât și selecția activităților în funcție de caracteristicile claselor lor.

Constrângeri de timp

O provocare menționată în mai multe rapoarte naționale a vizat timpul limitat disponibil pentru desfășurarea atelierelor. Profesorii au semnalat frecvent că discuțiile s-au prelungit peste programul planificat, deoarece elevii erau dornici să analizeze exemple actuale din mediul online și să-și împărtășească propriile experiențe.

Prin urmare, unii parteneri au recomandat alocarea unui timp suplimentar pentru discuții, reflecție și activități practice sau împărțirea atelierelor pe mai multe sesiuni de predare.

Sprijinirea reflecției critice

Mai multe rapoarte au observat că elevii erau utilizatori încrezători ai tehnologiilor digitale, dar nu erau întotdeauna obișnuiți să pună sub semnul întrebării în mod sistematic credibilitatea informațiilor online. Activitățile practice de verificare a faptelor au relevat uneori că identificarea informațiilor înșelătoare era mai dificilă decât se așteptaseră, inițial, elevii.

Profesorii au raportat că oportunitățile repetate de a exersa strategii de verificare și de a discuta exemple autentice i-au ajutat pe elevi să dezvolte o abordare mai reflexivă în evaluarea conținutului digital.

6.3. Lecții învățate

Implementarea atelierelor pentru elevi a generat câteva lecții comune care pot sta la baza utilizării viitoare a produsului „Set de instrumente MILES pentru elevi”. Rapoartele tuturor partenerilor arată că elevii s-au implicat cel mai puternic în cazul exemplelor autentice extrase

din propriile lor medii digitale. Utilizarea conținutului actual de pe rețelele sociale, a discuțiilor online reale și a sarcinilor practice de verificare i-a ajutat pe elevi să recunoască relevanța educației media și informaționale în viața lor de zi cu zi și i-a încurajat să reflecteze critic asupra propriului comportament online.

Rapoartele indică, de asemenea, că ar trebui alocat suficient timp pentru discuții și reflecție. În multe ateliere, elevii au prelungit conversațiile dincolo de activitățile planificate, împărtășind experiențe personale, dezbătând fenomene online actuale și punând sub semnul întrebării fiabilitatea surselor de informații. Aceste schimburi au fost descrise ca o parte importantă a procesului de învățare și sugerează că flexibilitatea în planificarea atelierelor poate îmbunătăți rezultatele învățării.

O altă lecție comună se referă la valoarea designului modular al setului de resurse. Profesorii au apreciat faptul că au putut selecta, adapta și combina activitățile în funcție de vârsta elevilor, cunoștințele anterioare și cerințele curriculare. Această flexibilitate a permis partenerilor să integreze educația pentru mass-media și informațională în diferite discipline și contexte educaționale, menținând în același timp obiectivele comune de învățare ale proiectului.

În cele din urmă, rapoartele naționale demonstrează că educația pentru mass-media și informațională este cea mai eficientă atunci când elevii își aplică în mod activ cunoștințele, mai degrabă decât să se limiteze la învățarea conceptelor. Activitățile care au implicat verificarea faptelor, analiza colaborativă, discuțiile și crearea de conținut media au sprijinit nu numai dobândirea de cunoștințe, ci și dezvoltarea gândirii critice, a comunicării și a unui comportament responsabil online.

În ansamblu, faza pilot transnațională confirmă faptul că „Set de resurse MILES pentru elevi”/ „MILES Student Toolbox” oferă o resursă flexibilă și practică, care poate fi adaptată cu succes la diverse contexte educaționale, promovând în același timp experiențe de învățare semnificative și captivante.

7. Concluzie

Atelierele pentru elevi desfășurate în cadrul Activității 3.3 au demonstrat cu succes că produsul „Set de resurse MILES pentru elevi” poate fi implementat într-o gamă largă de contexte educaționale, sprijinind în același timp în mod eficient dezvoltarea competențelor media și informaționale, a gândirii critice și a cetățeniei digitale responsabile.

Activitățile pilot au implicat aproximativ 845 de elevi din nouă țări europene, depășind considerabil obiectivul de participare stabilit pentru această fază a proiectului. În ciuda diferențelor dintre sistemele educaționale, grupele de vârstă și modelele de implementare, rapoartele naționale relevă un grad ridicat de coerență atât în ceea ce privește temele abordate în cadrul atelierelor, cât și rezultatele de învățare obținute. La nivelul întregului consorțiu, elevii au demonstrat o încredere sporită în recunoașterea dezinformării, verificarea informațiilor online, înțelegerea influenței algoritmilor și a inteligenței artificiale, precum și o reflecție mai critică asupra propriului comportament digital.

Rezultatele calitative demonstrează, de asemenea, că elevii s-au implicat deosebit de bine în activități autentice, centrate pe elev, care reflectau experiențele lor digitale cotidiene. Profesorii au apreciat flexibilitatea produsului „Set de resurse MILES pentru elevi”/ „MILES Student Toolbox” și au adaptat cu succes materialele la diferite discipline, programe școlare și contexte de învățare, menținând în același timp obiectivele pedagogice comune ale proiectului.

Pe lângă validarea materialelor educaționale dezvoltate în cadrul proiectului MILES, atelierele au pus, de asemenea, bazele importante pentru următoarea fază a Pachetului de lucru 3. În mai multe țări partenere, activitățile pilot i-au încurajat deja pe elevi să gândească creativ despre modul în care conceptele de educație media și informațională ar putea fi comunicate altora. Plecând de la cunoștințele, competențele și conștiința critică dezvoltate în cadrul acestor ateliere, Sarcina 3.4 îi va implica pe elevi în proiectarea în comun a unor jocuri de societate educaționale care să le permită să devină creatori activi și ambasadori ai educației media și informaționale pentru profesori, familii și alți adulți.

În ansamblu, pilotarea transnațională a produsului „Set de resurse MILES pentru elevi” confirmă faptul că abordarea educațională MILES oferă un cadru practic, flexibil și captivant pentru consolidarea capacității tinerilor de a se orienta în mediul complex al informației digitale de astăzi. Experiența acumulată în cadrul consorțiului oferă o bază solidă pentru dezvoltarea continuă, perfecționarea și diseminarea pe scară mai largă a abordării centrate pe elev a proiectului în ceea ce privește educația pentru mass-media și informație.